

Meraklı Minik

Temmuz 2007

Sayı: 7

3 YTL

Aylık Okul Öncesi Bilim Dergisi

Deniz Kıyısında Bir Gün

Meraklı Minik

Sevgili Okurlarımız,

Deniz kıyısında eğlenmek için o kadar çok seçeneğimiz var ki. Çünkü, deniz kıyısı keşifler yapmak için olağanüstü bir yer. Çevrenizi dikkatle gözlemleyin. Daha önce görmediğiniz pek çok canlıyla tanışabilirsiniz. Denizin içini gözlemlemek içinse, güzel bir önerimiz var: Başınızı suya sokmadan kullanabileceğiniz bir sualtı gözlem aracı! Elbette bu aracın yapımına dergimizde yer verdik. Böylece, kum tanelerini, farklı taşları, yosunları daha net görebileceksiniz. Belki de, kıyıda yüzen küçük balık sürülerini, kumların arasına saklanmış yengeçleri ya da taşların arasında gezinen deniz kestanelerini bile görebilirsiniz. Suda bazı cisimlerin battığını, bazılarının su yüzüne çıktığını keşfedeceksiniz. İsterseniz, batan cisimleri yüzdürebilmek için bir bot da yapabilirsiniz. Biz, sizin için bir tane yaptık. Ama, farklı malzemelerden bambaşka botlar da yapılabilir. Deniz kenarındaki ıslak kumlarda ayak

izlerinizi çıkarabilirsiniz. Ayak izlerinizin bazı yerlerde neden daha derin olduğunu keşfetmeye çalışabilirsiniz. Dalgalarla kumsala vuran deniz kabuklarını, çakıl taşlarını ve yosun parçalarını toplayabilirsiniz. Bunları başka malzemelerle birleştirerek farklı biçimlerde değerlendirmek olası. Böylece kendinize güzel bir yaz tatili hatırası da hazırlayabilirsiniz.

Meltem Yenal Coşkun

"Benim manevi mirasım ilim ve aklıdır"

Mustafa Kemal Atatürk

Sahibi

TÜBİTAK Adına Başkan V.
Prof. Dr. Nüket Yetiş

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Raşit Gürdilek
rasit.gurdilek@tubitak.gov.tr

Editör

Meltem Yenal Coşkun
meltem.coskun@tubitak.gov.tr

Yayın Kurulu

Güldal Büyükdamgacı Alogan
Mustafa Atakan
Raşit Gürdilek
Berrin Akman
Feyza Tantekin Erden
Gelengül Haktanır
Belma Tuğrul
Ayşe Yalın

Teknik Koordinatör

Duran Akca
duran.akca@tubitak.gov.tr

Redaksiyon

Zeynep Tozar
zeynep.tozar@tubitak.gov.tr

Araştırma ve Yazı Grubu

Tuğba Can
tugba.can@tubitak.gov.tr
Zuhal Özer
zuhal.ozet@tubitak.gov.tr
Aslı Zülal
asli.zulal@tubitak.gov.tr

Grafik Tasarım

Fulya Koçak
fulya.kocak@tubitak.gov.tr
Hülya Yılmazcan
hulya.yilmazcan@tubitak.gov.tr

İllüstratör

Pınar Büyükgöral
pinar.buyukgural@tubitak.gov.tr

Logo ve Karakter Tasarımı

Tülay Sözbir Seidel

Okur İlişkileri

Vedat Demir
vedat.demir@tubitak.gov.tr
Zehra Şen
zehra.sen@tubitak.gov.tr
Figen Akdere
figen.akdere@tubitak.gov.tr
İbrahim Aygün
ibrahim.aygun@tubitak.gov.tr

İdari Hizmetler

Kemal Çetinkaya
kemal.cetinkaya@tubitak.gov.tr

Yazışma Adresi

Meraklı Minik Dergisi
Atatürk Bulvarı
No: 221 Kavaklıdere / 06100 / Ankara
Tel (312) 427 06 25 (Yazı İşleri)
Tel (312) 468 53 00 (TÜBİTAK Santral)
Faks (312) 427 66 77 (Yazı İşleri)
İnternet www.tubitak.gov.tr/merakliminik
e-posta merakli.minik@tubitak.gov.tr

Satış-Abone Dağıtım

Tel (312) 467 32 46
Tel (312) 468 53 00 / 1061 / 3438
Faks (312) 427 13 36
ISSN 977-1307-1998
Fiyatı 3 YTL (KDV dahil)

Baskı

Promat Basım Yayın San ve Tic. A. Ş.
Tel: (212) 456 63 63
www.promat.com.tr

Baskı Tarihi

30.06.2007

HER AYIN 1'İNDE ÇIKAR

2

.....Deniz Kıyısında Bir Gün

8

.....Doğru Parça Hangisi?

9

.....Yeni Kabuğumu Bulur musun?

10

.....Ahtapot

11

.....Ahtapotları Bulup Sayalım

12

.....Sualtı Gözlem Aracı Yapalım

14

.....Masmavi Deniz Ne Güzel

15

.....Suda Pek Çok Spor Yapabiliriz

17

.....Yelkenli Tekne Yapalım

18

.....Haydi Mutfığa

19

.....Çok Merak Ediyorum

20

.....Çakçak Keşfediyor

22

.....Küçük Eller İşbaşında

24

.....Kırçıl'ın Seçtikleri

2

9

15

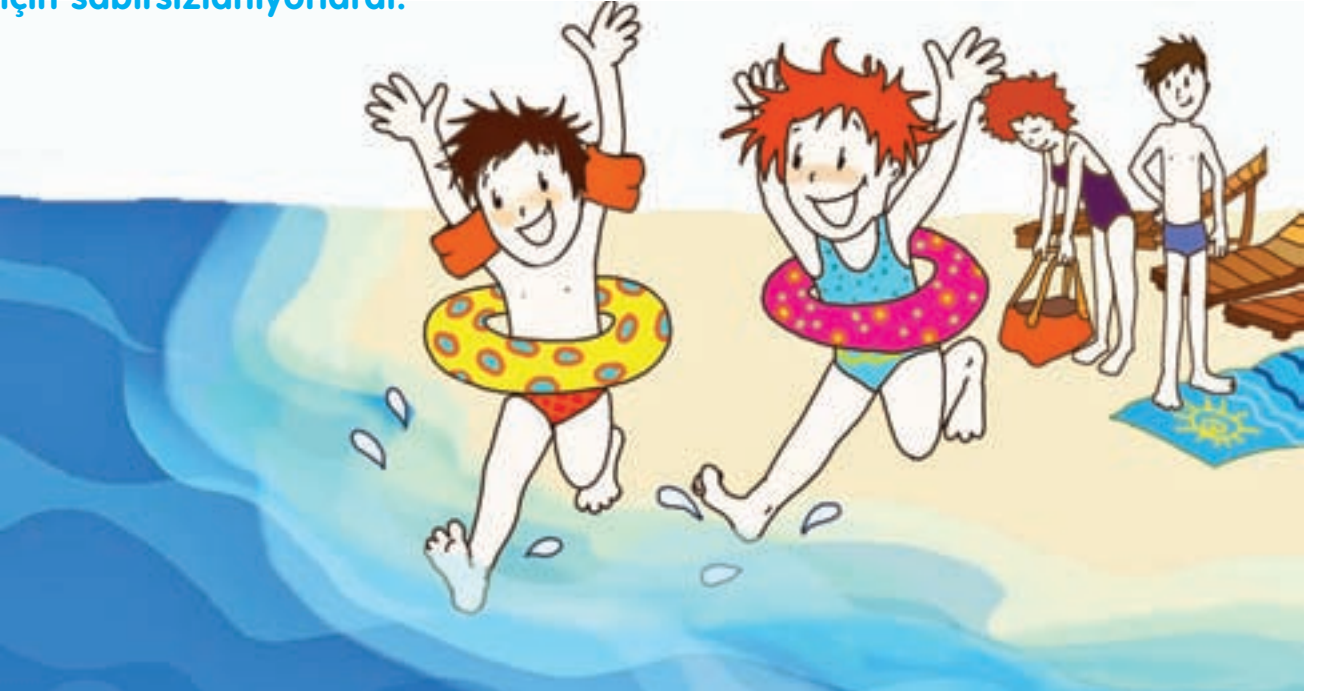

20

Deniz Kıyısında Bir Gün

Çekirdek ve Karamel aileleriyle birlikte kumsala gelmişlerdi. Denize girmek için sabırsızlanıyorlardı.

Can simitlerini ve kolluklarını taktılar. Doğru denize koştular.

Anne babalarıyla birlikte yüzmeye başladılar. Karamel, “Biz niye simit ve kolluk takıyoruz?” diye sordu. Karamel’in annesi “Çünkü, simit ve kolluklar suyun üzerinde durmanızı sağlıyor. Bak batmıyorsunuz.” dedi.

Birden ayakları gıdıklandı! Hemen önlerinden kalabalık bir sürü halinde küçük balıkların geçtiğini gördüler.

Denizden çıkarlarken, kumun üzerindeki çakıl taşlarını fark ettiler. Taşlar çok parlak görünüyorlardı. Bildikleri taşlar gibi değillerdi. En beğendiklerini topladılar.

Topladıkları taşlar bir süre sonra kurudu ve matlaştı. Artık eskisi kadar parlak görünmüyorlardı.

Çekirdek'in annesi küçük bir kovayla taşların üzerine deniz suyu döktü. Taşlar, yine parlamaya başladı. Çekirdek ve Karamel çok sevindi.

Sonra kumla oynamaya başladılar. Kumda bir çukur açtılar. Derine indikçe kumun ıslak olduğunu gördüler. Bu ıslak kumla kalıplar çıkardılar.

Karamel'in annesi bulduğu deniz kabuklarıyla yanlarına geldi. Hep birlikte deniz kabuğu toplamaya karar verdiler. Deniz kabukları dalgalarla denizden kumsala taşınmışlardı.

Kumsalda farklı şekillerde birçok deniz kabuğu vardı. Anneleri, deniz kabuklarının içinde eskiden canlıların yaşadığını anlattı.

Kayalıkların
yanından geçerken bir çok
deniz kestanesi, yosun ve yengeç gördüler.
Deniz kenarında, daha önceden hiç karşılaşmadıkları bir çok canlı vardı.

Topladıkları çakıl taşlarını ve midyeleri biraz da kumla karıştırıp bir kaba
koydular. Çakıl taşlarının parlaması için deniz suyu da eklediler. Çok eğlenceli
bir gün geçirmişlerdi. Güzel anılarla kumsaldan ayrıldılar.

Doğru Parça Hangisi?

Yap-bozumu
tamamlamaya
çalışıyorum. Ama bir
parçası eksik.
Onu bulmam için bana
yardım eder misin?

visual photos - science photo

Yeni Kabuğumu Bulur musun?

Merhaba! Ben, bir Hermit Yengeciyim. Başka yengeçlerin kabukları var. Benim yok! Bu yüzden, boş bulduğum bir deniz kabuğunun içine girer ve onun içinde yaşarım. Ancak, ben büyüdükçe kabuğum bana küçük gelmeye başlar. Ben de, daha büyük bir kabuk aramaya başlarım. Şimdi yine kabuk değiştirme zamanım geldi. Aşağıdaki ipuçlarına bakarak, yeni kabuğumu bulmama yardım eder misin?

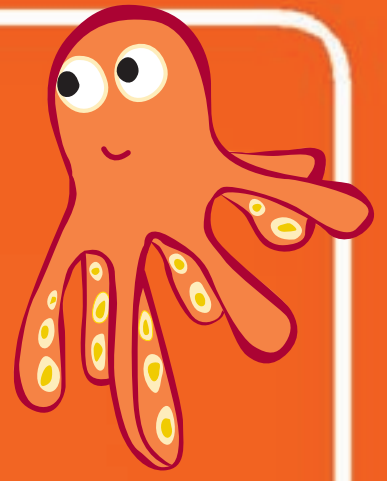

- 1 Büyük bir kabuğum olmalı.
- 2 Turuncu bir kabuk istemiyorum.
- 3 Kabuğumun benekli olmasını istemiyorum.
- 4 Sarı bir kabuk istemiyorum.
- 5 Kabuğum mavi olsun.
- 6 Kabuğum çizgili olsun.

Ahtapot

Okyanuslar birçok canlıyla dolu
İşte karşınızda ahtapot
Bakın, kocaman bir başı var
Bir de tam sekiz kolu!

Ahtapot bir balık görünce,
Avlamak için onu
Kısa sürede renk değiştirir,
Kendini kayaya benzetir.

Ahtapot yalnız dolaşır
Ah bilseniz ne güzel yüzer!
Kollarını kıvrır bükür
Sanki suda dans eder.

Fotoğraf: Tahsin Ceylan

Tuğba Can

Ahtapotları Bulup Sayalım

Denizlerde çeşit çeşit ahtapot yaşar. Aşağıdaki resimde de bir çok ahtapot var. Onları bulup sayar mısın?

Sualtı Gözlem Aracı Yapalım

Deniz kenarına gidip de sualtını gözlemlemeden olur mu hiç! Biliyor musun, başını suya sokmadan bile sualtını gözlemleyebilirsin. Boş bir yoğurt kabı, streç folyo, paket lastiği ve maket bıçağıyla bu çok kolay. Bir büyüğünün yardımıyla yoğurt kabının tabanını kesip çıkar. Kestiğin yüzeyi streç folyoyla kapat. Bir paket lastiğiyle yoğurt kabına tuttur. Streç folyonun gergin olmasına özen göster.

Folyoyla kapladığın bölümü suyun içine daldırarak gözlemine başlayabilirsin. Sualtındaki her şeyi normalden biraz daha büyük göreceksin. Çünkü su, streç folyonun biçiminin değişmesine neden olacak. Gözlem aracın suyun içindeyken elini yoğurt kabının içine sok ve yavaşça streç folyonun üzerinde gezdir. Streç folyo, yukarı doğru bir tepe oluşturmuş, değil mi? İşte, bu tepe sualtındaki cisimleri biraz daha büyük görmeni sağlıyor!

Sualtı gözlem aracınla denizin içine baktığında neler görebilirsin?
Buraya denizin altında görmek istediklerini çiz.

Meltem Yenal Coşkun
Çizimler: Pınar Büyükgöral

Masmavi Deniz Ne Güzel

Güzel bir yaz günüydü. kayaların üzerinde pırıl pırıl parlıyordu.

ve

heyecanla kaleye doğru koştular. Merdivenleri

tırmanmaya başladılar. Kalenin içinde birçok kule vardı.

bu

kulelerden birine girdi ve şaşırdı. Kulenin yalnızca bir duvarında büyük bir

bulunuyordu. Bu pencereden masmavi

görünüyordu.

ve

pencereden denize baktılar. Denizde

birçok tekne vardı.

“Baksana, bir

” diye bağırdı.

Böylece bir oyun başladı.

ve

gördükleri tekneleri

birbirlerine göstermek için yarıştılar. Sıra Karamel’deydi. O da kuğu gibi

giden bir

buldu. Onu Çekirdek’e gösterdi. Tam o sırada bir

gürültü duydular. Başlarını o yöne çevirdiler. Aynı anda “Bu bir

diye bağırdılar. Bu oyunu çok sevmişlerdi, oynamaya devam ettiler.

Bu sayfadan küçük bir kitap yapabilirsin.

Sayfayı kırmızı noktalı yerlerden kes. Böylece, üç ayrı parça elde edeceksin. Bu parçaları mavi çizgilerden ikiye katla. Parçaları, sayfa numaraları birbirini izleyecek biçimde iç içe koy ve ortasından zimbala. Kitabın hazır!

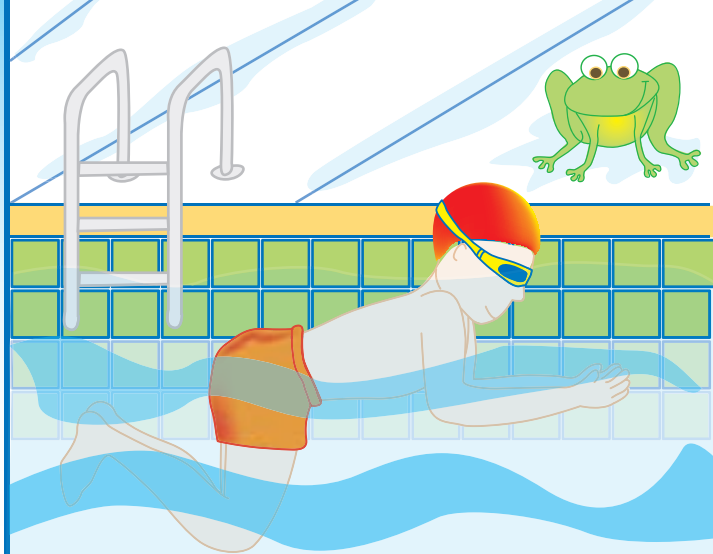
Meltem Yenal Coşkun
Çizimler: Pınar Büyükgöral

Suda Pek Çok Spor Yapabiliriz

9

Yelkenli kullanabiliriz

Kurbağa gibi yüzebiliriz

2

Su kayağı yapabiliriz

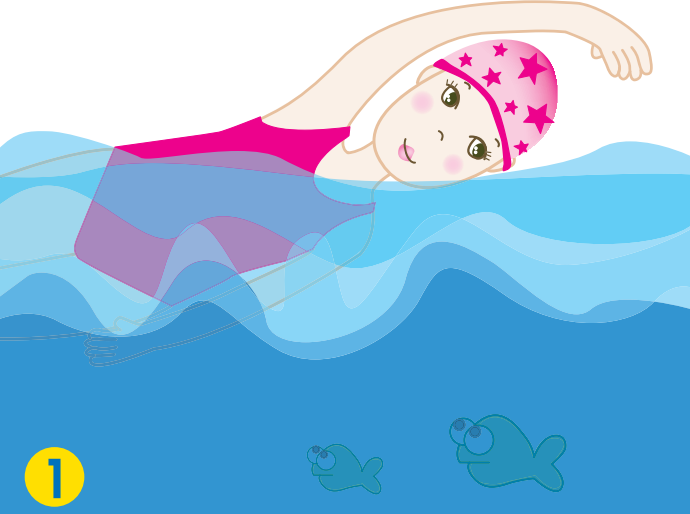
7

Su balesi yapabiliriz

4

Serbest stil yüzebiliriz

Kürek çekebiliriz

Kelebek gibi yüzebiliriz

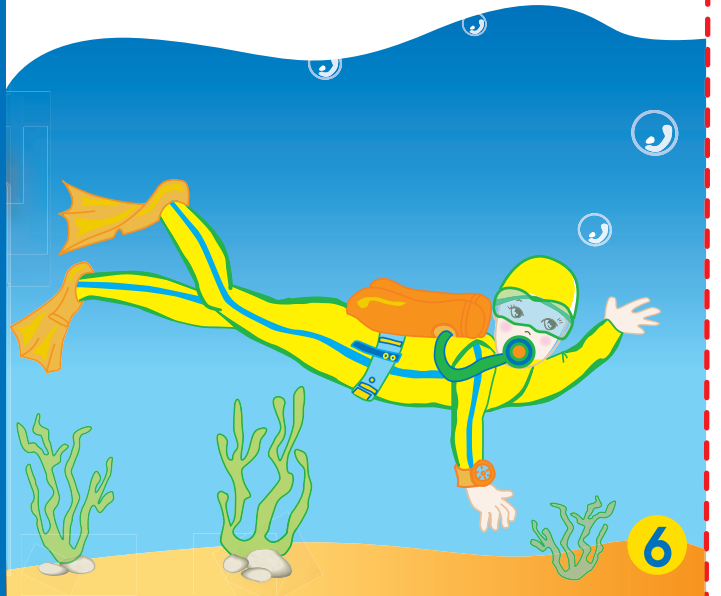

Rüzgâr sörfü yapabiliriz

Sutopu oynayabiliriz

Derinlere dalaabiliriz

Yelkenli Tekne Yapalım

Yelkenli tekne yapıp yüzdürmek ister misin? Bunun için, boş bir süt kutusunu iyice yıkayıp kurut. Ağzını sıkıca bantla. Bir büyüğünün yardımıyla süt kutusunun bir yüzünü kesip çıkar. İşte teknenin gövdesi! Teknenin yelkenini yapmak içinse, naylon poşetten bir üçgen kes. Bu üçgeni dondurma çubuğuna bantla. Yelkenini fotoğraftaki gibi süt kutusuna tuttur. Artık, yelkenli tekneni yüzdürebilirsin.

Malzemeler:

- Boş süt kutusu
- Yapışkan bant
- Makas
- Maket bıçağı
- Renkli naylon poşet
- Dondurma çubuğu

Ayşenur Us

Buz Karpuz Yapalım

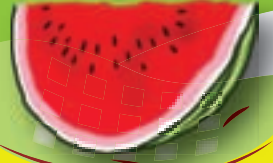
Yaz geldi. Havalar ısındı. Serinlemek için karpuzdan dondurma yapalım mı?

Birkaç dilim karpuz kesin. Çekirdeklerini çıkarın. Karpuzu çatal yardımıyla iyice ezin. Kâğıt bardağın içine ezdiğiniz karpuzu koyun. Kâğıt bardağın ağız kısmına yapışkan bantı resimdeki gibi yapıştırın. Bantın tam ortasını belirleyin. Bu noktadan bantı yarısına kadar kesin. Bu kesik bölüme tahta dondurma çubuğu yerleştirin. Bardağı buzluğa koyun ve birkaç saat bekletin. Buz karpuzunuz iyice donduktan sonra kâğıt bardaktan çıkararak sapından tutup yiyin.

Afiyet olsun!

Malzemeler:

- Karpuz
- Kâğıt bardak
- Tahta dondurma çubuğu
- Yapışkan bant

Zuhal Özer

Çizimler: Tülay Sözbir Seidel

Elektrikli ve kesici aletleri kullanırken büyüklerinizden yardım isteyin.

Çok Merak Ediyorum

Kanguruların karnında cebe benzeyen özel bir kese bulunur. Kanguru yavrusu doğduğunda bir fasulye tanesi kadar küçüktür. Büyümek için annesinin sütünden bol bol içmesi ve iyi korunması gerekir. Bunun için yavru kanguru doğduktan sonra annesinin kesesinin içinde durur. Burada 9 ay kadar kalır. Daha sonra annesinin kesesinden çıkar. Ancak yine annesiyle birlikte dolaşır. Çünkü ondan öğreneceği çok şey vardır.

Kanguru neden yavrusunu cebinde taşıyor?

Ahmet Yiğit Bircan
3,5 yaş / Ankara

visual photos - science photo

Zuhal Özer

Merak ettiğiniz soruları bize gönderebilirsiniz.

Adres: TÜBİTAK Meraklı Minik Dergisi Çok Merak Ediyorum Köşesi Atatürk Bulvarı No: 221 Kavaklıdere/Ankara
merakli.minik@tubitak.gov.tr

Çakçak Keşfediyor

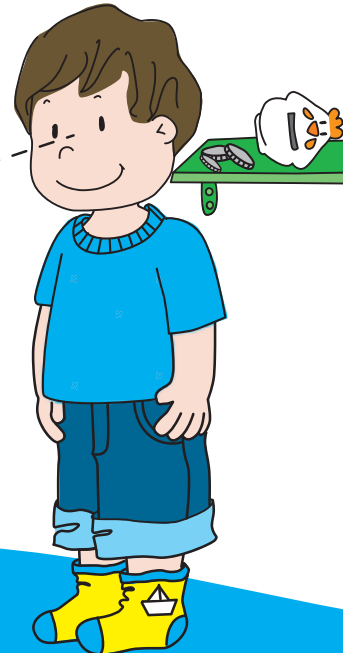
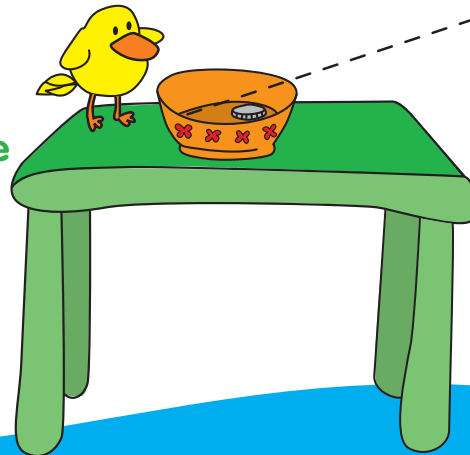
Işığın Oyunu

Işık bize öyle oyunlar oynar ki, kendimizi bir sihirbazlık gösterisinde gibi hissederiz. Gelin, birlikte bu oyunlardan birini keşfedelim.

Önce ışığın nasıl bir yol izlediğini anlamamız gerekir. Bir fenerin önüne, resimde olduğu gibi üzerinde yarık olan bir karton koy. Fenerin ışığını yak. Işık nasıl bir yol izliyor? Işık düz bir yol izlediğini göreceksin. Bunu aklında tut.

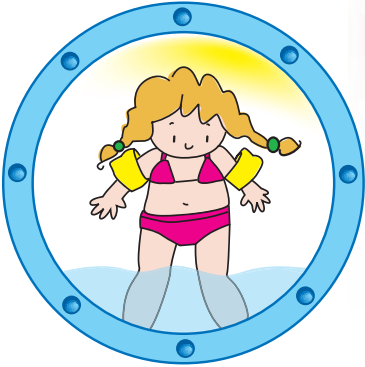
Şimdi bir kâsenin içine madeni para koy. Parayı göreceğ şekilde yukarıdan kâsenin içine bak. Sonra da yavaş yavaş geriye doğru git. Parayı göremediğin noktada dur.

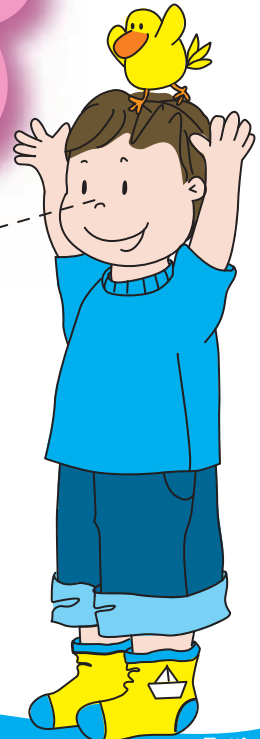
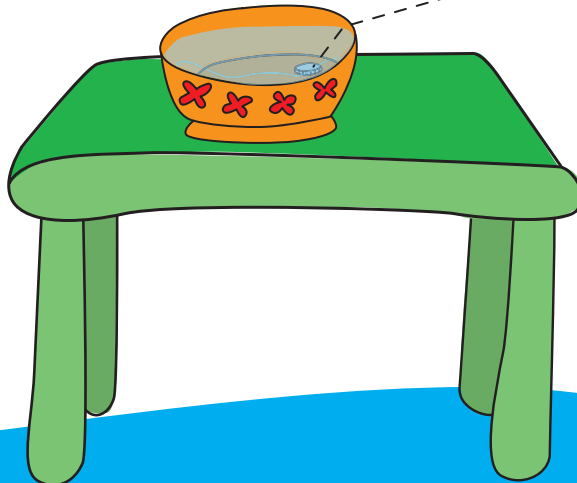

Sen bu şekilde dururken bir arkadaşından kâsenin içine su doldurmasını iste. Ne görüyorsun?

Kâseye su dolduğunda madeni parayı görmeye başlayacaksın. Peki, bu nasıl oluyor? Işığın düz bir yol izlediğini hatırla. Ancak, ışık suyla karşılaştığında kırılır. Bu da kâse boşken görünmeyen paranın, suyla doluyken görünmesine neden olur.

Işığın kırılmasını gözlemlemek için deniz kıyısında dizlerine kadar suya gir ve bacaklarına bak. Onları nasıl görüyorsun?

Küçük Eller İşbaşında

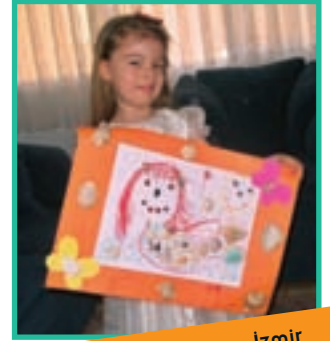
Mayıs sayımızda, deniz kabuklarını kullanarak herhangi bir şey tasarlamanızı istemiştik. İşte tasarımlarınız ve siz!

Kayra Aksakallı - 4 yaş - İzmir

Hasan Tahsin Şen - 8 yaş - Şarköy / Tekirdağ

Ceren Önal - 4 yaş - İzmir

Kemal Güvercin - 5 yaş - Tosya / Kastamonu.

Atahan Arabacı - 3 yaş - İstanbul

Mustafa Çakmak - 5 yaş - Özdere / İzmir

Irmak Çelik - 5 yaş - Konya

Özgür Ekin Sönmez - 3 yaş - Ankara

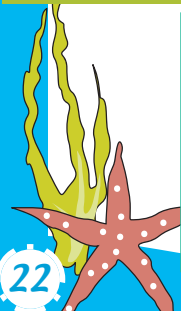
Dila Ocakçı - 3 yaş - Çanakkale

Salıncak Yuva - İstanbul

Selin Nil Kutlar - 5 yaş - İstanbul

Palmiye Koleji Anasınıfı - 5 yaş grubu - Mersin

Eylül sayımız için el ve ayak izlerinizle resim yapmanızı istiyoruz. Bu resimlerle çekilmiş fotoğraflarınızı, adınızı, yaşınızı ve oturduğunuz ili yazarak, ister postayla ister e-postayla bize gönderebilirsiniz.

TÜBİTAK Meraklı Minik Dergisi
"Küçük Eller İşbaşında" Köşesi
Atatürk Bulvarı No: 221
06100 Kavaklıdere / ANKARA
merakli.minik@tubitak.gov.tr

Emir Balun - 4 yaş - Mersin

Gizem Çilingir - 5 yaş - Tosya / Kastamonu

Sualp Gökalep - 4 yaş - Tekirdağ

Berce Karakaya - 5 yaş - Samsun

Doruk Ada Şahin - 5 yaş - Lund / İsveç

Ege Eken - 5 yaş - Salihli / Manisa

Bilge Su Gülseren - 6 yaş - İzmir

Alpay Mete- 3 yaş / Kaan Çelik - 5 yaş
Altınova / Ayvalık

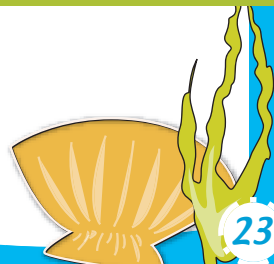
Beyza - Ceyda Albayrak
6 - 4,5 yaş - Antalya

Esra Zeynep Telli - 3,5 yaş - Erdemli / Mersin

Zübeyde Hanım Anaokulu - Mersin

Dikkat

Dünya Sağlık Örgütü'nün Güneşten Korunma Önerileri

Güneş sağlığımız için gerekli, ancak bir o kadar da tehlikeli. Özellikle de bebekler ve çocuklar için. Güneşten kaynaklanan mor ötesi (UV) ışınlar birçok hastalığa yol açabiliyor. Ancak bazı basit önlemler alarak bu hastalıklardan korunabiliriz. Dünya Sağlık Örgütü'nün önerileri şunlar:

- ✱ Çocuklar güneşin zararlı etkilerine daha duyarlıdır ve dışarıda daha fazla zaman geçirirler. Ayrıca küçükken güneşte uzun süre kalmak gelecekte deri kanserinin ortaya çıkma olasılığını artırır. Bu nedenle çocukları mutlaka güneşten koruyun. Bir yaştan altındaki çocukları kesinlikle güneşe çıkarmayın.
- ✱ Geniş kenarlı şapkalar ve uzun kollu, açık renkli, bol giysiler giyin. Ayrıca UV-A ve UV-B ışınlarından koruyan güneş gözlükleri kullanın.
- ✱ Gün içinde mor ötesi ışınların etkisinin en yüksek olduğu 11.00-15.00 saatleri arasında güneşe çıkmayın.
- ✱ Dışarıda olduğunuz sürece her zaman gölgede kalmaya özen gösterin.
- ✱ Güneşten koruyucu faktörlü kremler sürmeden dışarı çıkmayın. İki saatte bir ya da denizden çıktıktan sonra yeniden kremlen.

Bir Kitap

Deniz Kıyısı

Nokta Birleştirmece

TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları'nın "Deniz Kıyısı" adlı nokta birleştirmece kitabını okurlarımızın seveceğini düşünüyoruz. Kitabın kahramanları olan kedi ve fare birlikte deniz kıyısına tatile gidiyorlar. Okurlarımız, kedi ve farenin deniz kıyısında gördükleri ve yaşadıkları her şeyi bu kitapta bulabilecekler. Ancak noktaları birleştirmeleri gerekiyor!

O y u n c a k

Mercimek Topları

Kumsalda, bahçede ya da evde oynanabilecek bu rengârenk toplardan yapmaya ne dersiniz? Makas, huni dışında, topların her biri için üç balon ve iki üç avuç yeşil mercimek gerekiyor. İlk balonu birkaç kez şişirip indirerek esnetin. Bu balonun ağzına huniyi yerleştirip içini olabildiğince çok mercimekle doldurun. Doldurulmuş balon, sıkı ama sıkıştırılabilir olmalı. Sonra içini doldurduğunuz balonun ve diğer balonların ucunu kesin. Diğer iki balonu, mercimekle doldurduğunuz balonun üzerine sırayla geçirin. İşte, ilk topunuz hazır!

O y u n

Kumsal Oyunları

→ Kumsalda, çocuklarla

oynayabileceğimiz pek çok oyun var.

Bunlardan birkaçını sizinle paylaşmak istiyoruz. Bu fikirlerden yola çıkarak farklı oyunlar da geliştirebilirsiniz.

→ Kumun üzerine büyük bir daire çizin.

Burası sizin hedefiniz olacak. Bu daireye belli bir uzaklıkta durun. Küçük taş ya da deniz kabuklarını bu dairenin içine atmaya çalışın.

→ Herkes kendine bir deniz kabuğu bulsun. Deniz kabuklarını denizin hemen kenarına, dalgaların ulaşabildiği bölüme yan yana dizin. Bakalım dalga kimin deniz kabuğunu daha ileriye götürecektir.

→ Kumdan kale yapmak yerine, gerçekte var olmayan düşsel yaratıklar yapmayı deneyebilirsiniz. Burun, göz, ağız ya da saçlar için taşlardan, deniz kabuklarından, dal parçalarından ve yosunlardan yararlanabilirsiniz. Sonra da onlarla ilgili öyküler oluşturabilirsiniz. Nereden geliyor, neyle besleniyor, nerede yaşıyor, adı ne, kaç yaşında gibi sorulara yanıtlar bulabilirsiniz.

→ Kumsal dedektifi olabilirsiniz. Bir kâğıda, kumsalda görebileceğiniz, canlı ya da cansız aklınıza gelen her şeyin adını yazın. Dilerseniz bunların küçük birer resmini de yapabilirsiniz. Martı, yengeç, kum kalesi, deniz topu, palet, yosun, deniz kabuğu, havlu, kayık, şapka, deniz köpüğü, deniz yıldızı, ayak izi ve daha bir sürü şey. Sonra da bu nesneleri bulmak için kumsalda keşfe çıkın. Gördüğünüz her nesne için kâğıdınıza bir işaret koyun.

Meraklı Minik

Deniz Kıyısında Bir Gün

Doğru Parça
Hangisi?

Suda
Pek Çok Spor
Yapabiliriz

Buz Karpuz Yapalım

